

حضرت خدیجه کبری علیها السلام، بانوی آسمانی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تا روز قیامت تمام کسانی که سر سفره هدایت دین اسلام می‌نشینند، باید خودشان را مدیون حضرت خدیجه علیها السلام بدانند.

رسول گرامی صلی الله علیه و آله و سلم می‌فرماید: "دین بر پا نشد و ریشه نداشت مگر به واسطه مجاهدت‌های علی علیه السلام در جبهه‌ها و آوردگاه‌ها و مجاهدت مالی حضرت خدیجه علیها السلام"

یعنی تا روز قیامت، استواری دین مدیون حضرت خدیجه کبری علیها السلام است.

تبار حضرت خدیجه علیها السلام

قرآن در سوره مبارکه نحل آیات ۵۸ و ۵۹ یکی از سنت‌های جاهلیت را اینطور معرفی می‌کند: "در حالی که هرگاه به یکی از آنها بشارت دهند دختر نصیب تو شده، صورتش (از فرط ناراحتی) سیاه می‌شود؛ و به شدت خشمگین می‌گردد، بخاطر بشارت بدی که به او داده شده، از قوم و قبیله خود متواری می‌گردد؛ (و نمی‌داند) آیا او را با قبول ننگ نگهدارد، یا در خاک پنهانش کند؟! چه بد حکم می‌کنند!"

وجود نازنین حضرت خدیجه علیها السلام در چنین فضایی به دنیا آمده‌اند. اما به این بانو در خانواده افتخار شده است.

خدیجه یعنی بیگانه از ناپسندی و نارواها و نازیبایی‌ها. این حکایت از این معنا می‌کند که آن خانواده از نظر رشد فکری، تابع قواعد جاهلیت نبوده است. دخترگوشی وجود ندارد. به دختر افتخار می‌کنند. افتخار به دختر را در نام‌گذاری برای او به همگان اعلام می‌کنند.

یکی از لقبهای ایشان، **طاهره** است. در مورد لقب ایشان بیان شده است: "در دوران جاهلیت او به لقب طاهره نامیده می‌شد به خاطر اینکه بسیار پاکدامن بود."^۱

سرور و بزرگ زنان تبار قریش یکی دیگر از القاب حضرت خدیجه کبری علیها السلام است.

در مورد ایشان آمده است: "در دوران جاهلیت سرور و بزرگ زنان تبار قریش نامیده می‌شد."^۲

۱. این لقب در کتاب شرح مواهب تألیف ضرغامی از دانشمندان اهل سنت آمده است.

۲. شرح مواهب تألیف ضرغامی.

حضرت خدیجه کبری ع، بانوی آسمانی

یکی دیگر از القاب ایشان، مبارکه است به معنای بانوی پربرکت. این لقب در تورات و انجیل آمده است. مرحوم مجلسی در کتاب بحار از فردی به نام عبدالله سلیمان نقل می‌کند: ما در بشارت‌های انجیل و بیان اوصاف و نشانه‌های آخرین پیامبر خدا چنین خواندیم که خداوند خطاب به حضرت عیسی ع می‌فرماید: "نسل حضرت محمد ص از آن بانوی مبارکه است، او هم‌دوش مادرت مریم در بهشت خواهد بود."

مناقب حضرت خدیجه ع

در سوره مبارکه احزاب آیه ۳۲ در وصف زنان پیغمبر ص فرموده است: "ای همسران پیامبر! شما همچون یکی از زنان معمولی نیستید، اگر تقوا پیشه کنید"

حضرت رسول اکرم ص همسران متعددی داشته‌اند اما در بین همه این‌ها به حضرت خدیجه ع فرموده‌اند: "تو بهترین مادران مؤمنان و بافضیلت‌ترین آنان هستی و سرور زنان عالم هستی" نه فقط قریش. در زیارت‌نامه حضرت خدیجه ع که از زیارت‌نامه‌های مأثور است آمده است: "سلام بر همسران پاک و نیک تو، مادران مؤمنان به خصوص سلام بر بانوی راستین و پاک و پاکیزه، خشنود و پسندیده، خدیجه بانوی بزرگ، مادر مؤمنان." این، برتری حضرت خدیجه کبری ع بر سایر زنان رسول ص است.

رسول گرامی ص فرمودند: "برترین زنان بهشت، خدیجه بنت خویلد است."

در سوره واقعه آیه ۱۰ و ۱۱ می‌فرماید: "و پیشگامان پیشگامند، آنها مقربانند!" در بیان نورانی همین روایت از ساحت مقدس امام معصوم اینطور آمده است: "این‌هایی که در آیه شریفه آمده‌اند، پیامبر و علی ابن ابی طالب و ائمه و فاطمه زهرا و خدیجه کبری هستند"

وجود نازنین حضرت خدیجه ع شخصیتی دارد که به ایشان از ناحیه خدا و ملک مقرب خدا، سلام رسانده شده است. پیغمبر فرمودند: جبرئیل نزد من آمد و اینطور بیان کرد: "سلام خدا و سلام من را به جناب خدیجه برسان و به او بشارت بده که در بهشت، یک خانه‌ای دارد که هیچ درد و رنج و آلامی در آنجا وجود ندارد."

اعتقاد حضرت خدیجه ع

روز نخستی که آیه شریفه ۲۱۴ شعراء نازل شد: "و خویشاوندان نزدیک را انذار کن!"، پیامبر ص مأموریت پیدا کرد که در ابتدا در اولین جلسه علنی، خویش و قوم‌هایش را انذار و دعوت به اسلام کنند. پیامبر سه روز متوالی اقوامشان را دعوت کردند و به آن‌ها اطعام کردند. ... در آن جلسه روز سوم فرمودند:

حضرت خدیجه کبری علیها السلام، بانوی آسمانی

هیچ کس مانند من برای خویش و قومش مهربانی و خیرخواهی نکرده است. من پیغمبر خدا هستم. مأموریتشان را بیان کردند. بعد فرمودند: هر کسی که امروز مرا تأیید کند و با من همراه شود بعد از من وزیر و جانشین و وصی خواهد بود. وجود نازنین حضرت امیر المؤمنین علی علیه السلام در حالی که سیزده ساله بودند، هر بار پیامبر این را فرمودند، اعلام آمادگی کردند. این‌ها یعنی چه که فقط ایشان اعلام آمادگی کردند؟ در حالی که دیگران می‌گفتند او را رها کنید.

حضرت خدیجه کبری علیها السلام فقط رسالت رسول گرامی صلی الله علیه و آله و سلم را قبول نداشت. پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند: "شما راجع به خدیجه صحبت می‌کنید. کجا کسی مانند خدیجه پیدا می‌شود؟ او مرا تصدیق کرد زمانی که همه شما مرا تکذیب کردید. او مرا کمک و موازرت کرد. (یعنی پولش را در اختیار من قرار داد.) و به واسطه مالش در دین یاری کرد."

این یعنی اینکه او باور داشت پیامبر راست می‌گوید. این باور برای برخی در اثر معجزه حاصل می‌شود. برای برخی با معجزه هم حاصل نمی‌شود. برای حضرت خدیجه علیها السلام بدون معجزه حاصل شده است. این یعنی عظمت شخصیت حضرت خدیجه علیها السلام، نهایت روشنی ضمیر، نهایت خرد که از پیغمبرش معجزه نمی‌خواهد. اینطور نیست که شما فکر کنید هر یک از همسران هر پیغمبری، شیفته و وابسته آن پیغمبر شود. همسر نوح اینطور نبود. همسر لوط اینطور نبود. اینطور نیست که اعتقاد پیدا کند و مالش را هم بگذارد.

اعتقاد حضرت خدیجه علیها السلام استمراری است. فقط به پیامبر نیست. وقتی حضرت خدیجه علیها السلام ایمان آورد حضرت امیر علیه السلام سیزده ساله بودند. پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم به حضرت خدیجه علیها السلام فرمودند: "ای خدیجه این علی، مولای تو است. آقای تو است. او مولای اهل ایمان و امام آن‌ها بعد از من است. خدیجه علیها السلام به پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم عرض کرد: راست فرمودی ای رسول خدا! همانا من همان گونه که شما فرمودی با او (امیرالمؤمنین) بیعت کردم؛ خداوند و تو را (بر این کار) شاهد می‌گیرم و همانا برای شهادت، خداوند گواه و دانا کفایت می‌کند." این نهایت خرد است. حضرت خدیجه علیها السلام تمام نسخه رسالت پیامبر را تأیید کرده است آن هم بدون معجزه. دیگران معجزه دیدند و باور نکردند.

رسول گرامی صلی الله علیه و آله و سلم به حضرت خدیجه علیها السلام فرمود: "همانا خداوند متعال به واسطه تو روزی چند بار در مقابل ملائکه افتخار می‌کند."

وقتی حضرت حق به ملائکه فرمود: می‌خواهم انسان را خلق کنم، ملائکه گفتند: ما که تسبیح می‌گوییم. فرمود: من چیزهایی می‌دانم که شما نمی‌دانید. یکی از چیزهایی که خداوند می‌دانست وجود نازنین حضرت خدیجه علیها السلام بود. این بانو در آن دوران، این همه خرد و بصیرت داشته است که بی نظیر است.

حضرت خدیجه کبری علیها السلام، بانوی آسمانی

به همین دلیل است که در «عوامل العلوم» روایتی آمده است که پیامبر می فرماید: "من عاشق خدیجه بودم. از خدا خواستم که روز قیامت من و او با هم باشیم." ^۱

وقتی حضرت خدیجه علیها السلام از دار دنیا رفتند سال دهم بعثت بود. بعد از آن هر گاه حضرت رسول گرامی راجع به خدیجه کبری علیها السلام یاد می کردند چشمان مبارکشان اشک آلود می شد. هر وقت می خواستند عنایت و بخششی بکنند اول به دوستان و دوست داران حضرت خدیجه بخشش می کردند. قدردانی رسول گرامی صلی الله علیه و آله و سلم از عظمت این شخصیت حکایت می کند.

در کتاب «قاموس الرجال» که یک کتاب رجالی است از عایشه نقل شده است: "هر وقت می خواستیم به رسول خدا تقرب پیدا کنیم با یاد خدیجه این کار را می کردیم."

حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم فرموده اند: "بهشت به چهار زن مشتاق است. یکی از آنها وجود نازنین حضرت خدیجه کبری علیها السلام است" که در دنیا و در آخرت همسر رسول گرامی صلی الله علیه و آله و سلم است. این منقبت ایشان است که فقط ایشان، همسر قیامت است.

تمجید حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم نسبت به حضرت خدیجه در متون تاریخی و روایی بسیار هست. ایشان همسر دیگر هم داشته اند. ولی از کسی تعریف نمی کنند. نسبت به حضرت خدیجه علیها السلام اظهار تمجید کرده اند. حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم فرموده اند: "خدا نظیر او و بهتر از او برای من قرار نداده است. او به من در زمانی که همه مردم کافر بودند، ایمان آورد. هنگامی که مردم مرا تکذیب کردند او مرا تصدیق کرد. مردم مرا محروم کردند؛ ولی او اموالش را بی دریغ در اختیار من گذاشت."

نسب حضرت خدیجه و انتساب حضرت خدیجه برای دو امام مورد افتخار قرار گرفته است:

۱. وقتی وجود نازنین حضرت زین العابدین علیه السلام در شام خطبه می خوانند و می فرمایند: "هر کس که مرا می شناسد که می شناسد و هر کس که مرا نمی شناسد، خود را به او معرفی می کنم، تا بشناسد... منم فرزند فاطمه زهرا، منم فرزند سرور زنان، منم فرزند خدیجه کبری" خودشان را منتسب می کنند به ایشان و به این انتساب افتخار می کنند.

۲. وجود نازنین امام عصر علیه السلام در دعای ندبه خودشان را به حضرت خدیجه کبری علیها السلام منتسب می دانند: "کجاست سرسلسله مخلوقات، دارای نیکی و تقوا، کجاست فرزند پیامبر برگزیده، و فرزند علی مرتضی، و

۱ . عوامل العلوم، تألیف بحرانی، جلد یازدهم .

حضرت خدیجه کبری علیها السلام، بانوی آسمانی

فرزند خدیجه روشن جبین (یعنی خدیجه شریف و برتر)، و فرزند فاطمه کبری؟ " جزء مفاخره حضرت ولی عصر، امام زمان است.

متأسفانه در طول تاریخ نسبت به ایشان حسادت‌هایی شده است و جفا شده است. در رابطه با سن ایشان است که به دروغ و دسیسه گفته‌اند ایشان چهل ساله بوده‌اند. همه آن‌هایی که در سن حضرت خدیجه علیها السلام اختلاف می‌کنند در چند چیز اختلاف ندارند:

۱. ایشان در پنجاه سالگی از دار دنیا رفته است.

۲. ایشان در سال دهم بعثت از دار دنیا رفته است.

۳. پانزده سال قبل از بعثت ازدواج کرده است.

این‌ها را که کنار هم بگذاریم سن ازدواج ایشان، بیست و پنج خواهد بود. یعنی هم سن پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم بوده‌اند. پس قول بیست و پنج سالگی را به طور منطقی باید پذیرفت. در این سه مورد هیچ اختلافی وجود ندارد.^۱ افتخار حضرت خدیجه علیها السلام این نیست که چند ساله بوده‌اند. تمام افتخار حضرت خدیجه کبری علیها السلام، این است که ایشان ظرفی برای فاطمه زهرا علیها السلام است. جاهلیت نتوانسته است این ظرف را به نجاست بکشاند. عظمت ایشان این است که برای باردار شدنشان به حضرت فاطمه زهرا علیها السلام، مائده بهشتی می‌آید.

در رابطه با سن ایشان از برخی منابع اهل سنت، مانند بلاذری در کتاب «انساب الأشراف» می‌گوید: پیامبر در هنگام ازدواج جوانی بیست و سه ساله بود و خدیجه، دوشیزه‌ای بیست و هشت ساله بود. اولاً دوشیزه بوده است. قبلاً ازدواج نکرده است. ثانیاً بیست و هشت ساله است.

آیا حضرت خدیجه کبری علیها السلام پیش از پیامبر ازدواج کرده بودند یا نه؟ دو شوهر برای ایشان معرفی کرده‌اند: عتیق ابن عائذ ابن عبدالله مخزومی و ابو هاله تمیمی. دو آدمی که وقتی در تاریخ جستجو کنید هیچ تبار و اصل و نسبی ندارند.

حضرت ابوطالب علیه السلام در جلسه خواستگاری حضرت خدیجه کبری علیها السلام حضور دارند. وقتی می‌خواهند خواستگاری کنند می‌فرمایند: " خدیجه یک زن کامل و پاک و پاکدامن است که شاهان عرب و سران آنها و دلاوران قریش و بزرگان بنی هاشم و شاهان یمن و سردمداران طائف از او خواستگاری کردند و مال زیادی نیز (حاضر شدند) بپردازند، اما او به هیچ یک از آنان روی موافق نشان نداد و خود را برتر از آنان یافت."

۱. این یکی از چیزهایی است که جناب سید جعفر مرتضی در آن کتاب «الصحيح من سيرة النبي الأعظم» بررسی کرده است.

حضرت خدیجه کبری علیها السلام، بانوی آسمانی
امام صادق علیه السلام می فرمایند: " او سرور زنان قریش بود و هر زمامدار و رئیسی او را خواستگاری کرده بود ولی او خودش را به عقد کسی در آورد که خبر بحیراء به او رسیده بود."

مرحوم مجلسی در رابطه با حضرت خدیجه علیها السلام می فرماید: حضرت خدیجه علیها السلام در هنگام ازدواج با رسول گرامی صلی الله علیه و آله، دوشیزه بود. رقیه و زینب نه دختران او؛ بلکه دختران خواهرش هاله بودند که تحت سرپرستی و مدیریت و مورد مهر و مراقبت او بودند.